

1.3 SPECIFIKA A ZÁSADY SPORTU

SPECIFIKA SPORTOVNÍHO PROSTŘEDÍ

Proto, aby sport byl sportem, měl by si zachovat **jisté rysy**, které nazýváme sportovní **specifika** neboli **zvláštnosti**, protože v jiných oblastech lidské činnosti takový přístup nefunguje. **Specifikum sportu** v jednotlivých odvětvích českého právního řádu se dá vyložit jako **aplikace odborného názoru** v rámci přípustných odchylek od zásad běžných platných v tradičních právních odvětvích. Specifikum sportu přitom **není důvodem přiznání výjimky** z práva, ale může posloužit jako odůvodnění použití zákonů **připouštějící zvláštní povahu věci**.

Mnoho sportovních pravidel, která jsou následně zmíněna, má za cíl usměrňovat sport tak, aby tyto **zvláštnosti byly zachovány**. Nicméně právě **rozlišit**, jestli určité sportovní pravidlo ještě **napomáhá** udržet podobu sportu a rovnost sportovních soutěží nebo už **nadměrně omezuje** sportující v jejich činnosti a právech, **je předmětem sporů**.

Použití speciální politiky, která se dá se shrnout do následujících pravidel pro konkrétní příklady řešené SDEU:

Účast sportovců v národních mužstvech

Způsoby výběrových nominací

Omezení možnosti přestupovat kdykoliv zřízením přestupních „oken“

Zásahy do základních lidských práv na základě smluvního souhlasu mezi sportovcem a klubem nebo mezi sportovcem a svazem, tj. **omezení v pasážích povinnosti** sportovců v profesionálních a reprezentačních smlouvách. Základem je samozřejmě požadavek na souhlas sportovce:

Ohlašování místa pobytu v případě testování na doping

Zákaz vyjadřování se hráče ke klubu

Povinnost používat věci a oblečení stanovené klubem

Zákaz sázení aj.

Omezení smluvní svobody

Autonomie vůle subjektu soukromého práva je jednou z hlavních zásad soukromého práva. Jde o přirozenou svobodu mít vůli, vyjadřovat ji a svobodně ji realizovat. Dále pak o volnost ve volbě obsahu právního jednání, to je obsahu smlouvy – **smluvní volnost**.

Autonomie subjektu však také znamená **svobodu nabývání a vlastnictví majetku – vlastnická svoboda**. Ve sportu, ale obdobně i u dominantních společností, dochází k situacím, kdy **sportovec nemůže smlouvu ovlivnit**, resp. upravit, neboť je na něj vyvíjen tlak dominantního postavení sportovní organizace. Nejčastěji se tato „nesvoboda“ spojuje s omezením smluvní svobody při zakotvení **rozhodčích doložek**, zákazů určitých druhů činností a chování, **ukončení smlouvy**.

Přísnější zásada smluvní stability

Zásada smluvní stability je ve sportovním prostředí asi **nejvýraznější zásadou**. Snaha v co nejranějším věku podepsat s hráčem pro klub **výhodnou smlouvu** a poté, až se z něj stane žádaný hráč, který by měl možnost daleko lepších podmínek v jiném klubu, mu **omezit svobodné rozhodnutí o ukončení smlouvy**. Do přestupních pravidel se tato zásada dostala v prostředí fotbalu, a to do článku 16 Směrnice FIFA o statusu a přestupech hráčů. V případě,

že hráč přece jen vypoví po sezóně smlouvu, je podle předpisu stížen sankcemi. V tomto případě nejen ekonomickými, ale i zastavením sportovní činnosti.

Dále jsou uzavírány smlouvy jako nevyvážené, a to např. u **výpovědních důvodů**. Následné **využití nevyváženosti** a vágnosti ustanovení pak klub **využije v sankcích**, když mnohdy postihnou i **základní odměny** hráče, na které má **nezpochybnitelný nárok**.

Specifikum výstavby soudních a rozhodčích orgánů svazů a střešních organizací

Je nutné si uvědomit, že na rozdíl od výstavby „soudních a rozhodčích“ orgánů v obecném právu, je naprostá většina spolkových „soudů a arbitráží“ (a samozřejmě i dalších orgánů spolků) tvořena v pyramidálním systému volbou – jmenováním, a to pouze z členů asociací a klubů, a ti pak se **zřejmým vztahem k věci rozhodují spory**, na jejichž konci se **nedá hovořit o nestranném způsobu** rozhodování. Od možnosti **přijetí norem uvnitř** svazu upřednostňujících postavení klubů, přes **podjatost členů komisí** se vztahem k věci, až po **zneužití důležitých informací** a prováděných úkonů „zevnitř“, ke kterým se **sportovec** nebo jeho zástupce **nedostane**.

Specifické zásady trestání v oblasti sportu

„Nulla poena sine lege“ znamenající „**žádný trest bez zákona**“ představuje **jeden z pilířů** právního státu v kontinentálním pojetí a jsou promítnutím principu legality veřejné moci do trestního práva. **Ve sportu je tato zásada prolomena** při rozhodování disciplinárních komisí, a to v případech posouzení **zavinění podle antidopingových pravidel**. (viz kapitola 9) Např. ustanovení Kodexu Světové antidopingové agentury WADA, podle kterého se **trestá sportovec jako za požití dopingu i za to**, že v rozpětí **neumožnil testování** na doping nebo **neoznámil místo pobytu**, je na hraně s porušením zásady presumpce nevinny. Dalším příkladem může být **trestání podle disciplinárních řádů** podle analogie případu, jestliže za skutek, který se stal, není uveden jako trest s popsanou skutkovou podstatou.

Zvláštní omezení realizace základních lidských práv uvnitř autonomie sportu

Projevuje se speciální realizací základních práv a svobod např. při posuzování rovného zacházení (rovní ale oddělení, oddělené soutěže mužů a žen, zdravých a postižených). Omezení svobody pohybu a podnikání v EU, omezení počtu cizinců ke hře (ve fotbale SDEU odmítl v případě Bosman z důvodu rozporu s principem nediskriminace), nominace na sportovní soutěže apod.

Omezení účasti sportujících

Zahrnuje **oddělené soutěže** mužů a žen pro to, aby jejich výsledky byly porovnatelné, protože díky konstitučním a fyziologickým vlastnostem by jejich společná soutěž byla pro ženy nevhodná. **To, co by v jiných oblastech** lidského konání bylo nepřijatelné a vnímáno jako **diskriminace** na základě pohlaví, např. v případě odlišných pracovních činností v zaměstnání, **je ve sportu žádoucí**. Dále také **omezení startu** atletů s odlišnou národností v soutěžích národních týmů, protože například na mistrovství světa ve fotbale mohou v rámci jednoho národního týmu startovat jen sportovci dané národnosti i přes to, že v české lize za fotbalové kluby nastupují běžně i hráči jiných národností. Obdobný postup by v pracovním prostředí byl vnímán jako **národnostní nebo rasová diskriminace**,

Autonomie sportovních asociací a federací

Obecně jsou vyvíjeny snahy, aby byl sport **nezávislý na státní správě**. Stát se **nepodílí** na tvorbě sportovních pravidel a **nevytváří** legislativu, která by sportu konkrétně říkala, jak by měl vypadat. Pokud legislativu vytváří, je to většinou na úrovni **rozdělení financí**, vyjádření

podpory, jakým je Zákon o podpoře sportu. Řešení **sporů, přestupů, organizace soutěží**, členských poplatků a jiných sportovních záležitostí je **v kompetenci sportovních federací** v duchu zachování zásady **pyramidové struktury**. Nesmí být v rozporu s pravidly nadřazené sportovní federace.

Nejistota sportovního výsledku. Pokud by jeden tým nebo jeden jednotlivec byl dlouhodobě nejlepší a nejsilnější, ostatní by ztratili chuť věnovat se sportu. „Monopol na úspěch je pro sport špatný a nepředvídatelné výsledky představují jeho klíčovou hodnotu“. Na sportu je lákavé napětí.

Postavení OSVČ sportovce v právním řádu ČR

Podle stávající judikatury platí, že činnost profesionálních sportovců je **natolik nejasněná a právně v podstatě neupravená**, že nabízí relativní **smluvní volnost** v tom smyslu, že hráčská činnost pro sportovní klub může být smluvně zakotvena **jak formou** samostatné výdělečné činnosti, tak formou pracovní smlouvy, proto je vždy třeba dle názoru soudu **vycházet z obsahu** smlouvy, na jejímž základě je činnost vykonávána.

Klíčovým problémem pak je, že tyto vztahy se nejvíce dotýkají v praxi **daňového práva**, a to pro obě strany. U sportovce tím, že si **daňové povinnosti řeší** sám včetně výdajové stánky. Klubů pak povinným **odvodem 34 %** z hrubé mzdy zaměstnaného sportovce.